

ПРОГРАМА
поводження з твердими побутовими відходами
Барської міської об'єднаної територіальної громади на 2017 - 2020 роки

1. Загальні положення

1.1. Програма поводження з твердими побутовими відходами Барської міської об'єднаної територіальної громади на 2017-2020 роки (далі – Програма) – це комплекс взаємопов'язаних та узгоджених в часі заходів: організаційних, технологічних, технічних, ресурсозберігаючих, екологічних, санітарно-гігієнічних, фінансово-економічних, соціальних, інформаційних, освітньо-виховних тощо, спрямованих на розв'язання проблем сфери поводження з ТПВ.

Програма розроблена відповідно до постанови Кабінету Міністрів України №265 від 4 березня 2004 року «Про затвердження Програми поводження з твердими побутовими відходами», «Основних завдань та організаційно-технічних заходів Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства на 2005 рік», схвалених рішенням колегії Держжитлокомунгоспу від 25 березня 2005 року №15, Національної стратегії поводження з твердими побутовими відходами в Україні.

1.2. Сучасний стан сфери поводження з твердими побутовими відходами.

У на території Барської міської об'єднаної територіальної громади проживає близько 17 тис. населення, які разом з промислово-господарським комплексом створюють щорічно біля 20-30 тис. тонн твердих побутових відходів.

На території Барської міської об'єднаної територіальної громади функціонують промислові підприємства та підприємства переробки, побутового обслуговування населення, об'єкти торгівлі, ринок, установи соціально – культурного призначення, державні установи, автостанція.

На сьогоднішній день на території Барської міської об'єднаної територіальної громади існує один полігон твердих побутових відходів, побудований в 2012 році на земельній ділянці площею 5,0 га потужністю 291 тис. куб.м. висотою складування до 10м. Захоронення твердих побутових відходів здійснюється покартово. До полігону твердих побутових відходів побудована дорога з твердим покриттям, полігон огорожено та обваловано. Полігон твердих побутових відходів потребує удосконалення згідно рекомендацій, призначених для удосконалення експлуатації діючих полігонів та звалищ твердих побутових відходів (ТПВ), затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України №5 від 10.01.2006 року. Обсяг вивезення ТПВ на міський полігон твердих побутових відходів в 2016 році – 27 тис.м3. В 2012 році КП «Бар-благоустрій» для полігону твердих побутових відходів було розроблено Паспорт місця видалення відходів МВВ, який було погоджено з Держуправлінням екоресурсів в Вінницькій області в 2012 році (реєстраційний номер 20-25/12 від 05.09.2012 року).

Стан полігону твердих побутових відходів не в повній мірі відповідає встановленим вимогам: немає води для технічних потреб. Сортування відходів не проводиться глобально..

Із організаціями бюджетної сфери укладено договорів на вивезення сміття з юридичними споживачами – 57% від загальної їх кількості. Охоплення населення приватного сектору договорами на вивезення сміття складає 50% від загальної кількості домоволодінь. Мешканці будинків приватного сектору здійснюють часткове захоронення та переробку (згодовування харчових відходів домашнім тваринам, спалення, перепрівання та перетворення на гній) побутових відходів самостійно на території власних садиб. Недостатня організація збирання твердих побутових відходів в приватному секторі призводить до утворення стихійних звалищ, що погіршує екологічний і санітарний стан міста, сіл та довкілля. Трапляються непоодинокі випадки, коли побутові відходи складаються у природних рельєфних утвореннях – балках, ярах тощо.

Досягнення в технології виробництва синтетичної тари та продукції для упаковок і побутового вжитку, яка не підлягає поверненню для повторного вживання і не збирається для переробки, також значною мірою вплинуло на збільшення накопичення ТПВ і засмічення довкілля.

Збиранням ТПВ на території Барської міської об'єднаної територіальної громади та захороненням на полігоні твердих побутових відходів займається комунальне підприємство «Бар-Благоустрій», яке має 7 одиниць транспорту для вивезення сміття. Враховуючи перспективи розвитку приєднання територіальних громад, а це 27 населених пунктів та майже 11 тис. населення, такою кількістю транспортних засобів не є можливим вчасне виконання перспективного обсягу перевезень ТПВ на полігон.

Отже, сучасна система санітарного очищення та враховуючи перспективи розвитку на території Барської міської об'єднаної територіальної громади є недосконалою.

2. Мета та основні завдання Програми

2.1. Основною метою Програми є забезпечення реалізації загальнодержавної програми поводження з твердими побутовими відходами та державної політики в цій сфері, яка спрямована на підвищення ресурсозбереження, зменшення шкідливого впливу відходів на навколишнє природне середовище і здоров'я людей.

Для досягнення мети Програми передбачається:

- розробка системи санітарного очищення;
- організація збирання та вивезення ТПВ з приватного сектору;
- посилення контролю за діючим звалищем побутових відходів для запобігання шкідливому впливу на довкілля та здоров'я людини, рекультивацію земельних ділянок;
- зменшення обсягів захоронення ТПВ шляхом упровадження нових сучасних високоефективних методів збирання, перевезення, сортування та утилізації.

2.2. Основні завдання Програми:

- зменшення обсягів утворення відходів та захоронення їх на звалищах;
- повторне використання деяких компонентів ТПВ;
- впровадження новітніх технологій і сучасних та ефективних засобів механізації;
- врегулювання тарифів та підвищення рентабельності і ефективності виробничої діяльності;
- покращення якості і розширення обсягів надання послуг;
- впровадження системи моніторингу поводження з ТПВ та покращення обліку і звітності;
- зменшення негативного впливу ТПВ на довкілля і здоров'я населення.

2.3. Основні напрямки розв'язання завдань Програми.

Розв'язати основні завдання можливо за такими напрямками:

- ліквідація несанкціонованих звалищ та санація території;
- облаштування діючого полігону ТПВ, згідно вимог законодавства;
- облаштування контейнерних майданчиків;
- технічне переоснащення сортувальної станції;
- влаштування шахтної криниці та підключення водопроводу для побутових потреб на полігон ТПВ;
- оновлення парку автомобілів для вивезення сміття;
- оновлення контейнерного господарства;
- облаштування санітарної зони звалища сміття.

3. Заходи з реалізації Програми (додаток 1) та контроль за їх виконанням

Реалізація заходів Програми здійснюється у відповідності з термінами, механізмами та обсягами фінансування, запланованими в додатку 1 та додатку 2 Програми. У випадку невиконання заходів Програми у заплановані терміни через відсутність фінансування або з інших причин, до Програми вносяться зміни в установленому порядку. При цьому проводиться детальний аналіз причин зриву виконання Програми та робляться оргвисновки, спрямовані на подальше обов'язкове виконання всіх запланованих заходів Програми у встановлені терміни.

3.1. Етапи реалізації Програми:

- перший (2017-2018 роки) – створення нормативно-правової бази у сфері поводження з ТПВ, реформування системи управління; забезпечення сприятливих умов для залучення коштів з метою технічного переоснащення системи санітарного очищення території Барської міської об'єднаної територіальної громади; забезпечення проведення моніторингу сфери побутових відходів, впровадження системи роздільного збирання ТПВ, влаштування накриття над майданчиками;
- другий (2019-2020 роки) – впровадження нового обладнання; забезпечення належного санітарного стану міста; перетворення сфери поводження з побутовими відходами на рентабельну підгалузь житлово-комунального господарства.

4. Механізм забезпечення Програми

Контроль за ходом реалізації Програми здійснюють відділ містобудування, архітектури та житлово-комунального господарства Барської міської ради, КП «Бар Благоустрій», постійні депутатські комісії міської ради: з питань соціально-економічного розвитку, бюджету, фінансів, цін та інвестицій, з питань архітектури, будівництва та житлово-комунального господарства, з питань регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища.

Виконання Програми відповідно до своїх повноважень на місцевому рівні забезпечує виконавчий комітет Барської міської ради.

Фінансове забезпечення реалізації заходів, передбачених Програмою, базується на залученні коштів:

- місцевого бюджету;
- обласного бюджету;
- обласного Фонду охорони навколишнього природного середовища;
- інвестиційних коштів.

5. Очікувані результати впровадження Програми

Виконання Програми дасть змогу:

- зменшити шкідливий вплив побутових відходів на навколишнє середовище;
- зменшити обсяги захоронення побутових відходів;
- перетворити сферу поводження з ТПВ на самоокупну та рентабельну галузь комунального господарства.

Система роздільного збирання дозволяє найбільш якісно вилучати вторинну сировину з потоку ТПВ. Це зменшує кількість відходів, які підлягають захороненню, сприяє розв'язанню екологічних, соціальних проблем та ресурсозбереженню і підвищує рентабельність сфери поводження з ТПВ. Основною проблемою отримання вторинної сировини є її відокремлення від іншого сміття. Для досягнення високого ступеню участі населення система роздільного збирання ТПВ потребує ретельної просвітницької роботи та стимулювання. Необхідне чітке повідомлення про те, яким чином кожний мешканець має брати участь у цій діяльності.

Часто у всьому процесі утилізування збирання відходів є найбільш дорогим етапом. Тому його правильна організація дозволить зекономити значні кошти. Способи збирання можна класифікувати наступним чином:

- змішане в сміттєзбиральну машину;
- змішане в контейнери;
- роздільне в сміттєзбиральну машину;
- роздільне в два або більше ніж у два контейнери;

Змішане збирання в сміттєзбиральну машину проводять по графіку в районах з невеликою щільністю населення (сектор приватної забудови). Зібрані відходи направляти на сортування чи полігон.

Змішане збирання в контейнери проводить населення на спеціально обладнаних майданчиках. З контейнерів ТПВ вивантажують у сміттєзбиральні машини та вивозять на сортувальну станцію, де відбирають ресурсно-цінну сировину. Залишок вивозять на полігон для захоронення

Роздільне збирання в сміттєзбиральну машину передбачає попереднє сортування сміття населенням та спеціальне обладнання машин. Громадяни сортують відходи на дві фракції — органічну та змішану суху (решту), основна частина якої становить вторинну сировину. Машина рухається за встановленим графіком. Періодичність вивезення залежить від утворення органічної складової відходів, оскільки необхідно уникнути неприємного запаху від їх розкладання.

Роздільне збирання більш ніж у два контейнери передбачає встановлення окремих маркірованих та спеціально обладнаних контейнерів для різних видів вторинної сировини (скла, полімерів, паперу) та контейнерів для змішаних відходів. Кількість контейнерів визначає специфіка району. Вторинну сировину вивозять у пункти прийому, а змішані відходи — на полігон. При необхідності змішані відходи транспортують на перевантажувальну станцію або пресують.

Важливе значення має підготовка вчителів початкової школи та викладачів природничих наук, які мають володіти знаннями щодо ТПВ, та бути спроможні передавати їх дітям. Саме від дітей залежить зміна стереотипів поведінки населення щодо поводження з ТПВ у сім'ях.

Вагоме значення має інформаційно-просвітницька робота серед громадськості, без участі якої впровадження системи роздільного збирання ТПВ неможливе. Щоб забезпечити активну участь населення, необхідно наступне:

- починати роздільне збирання ТПВ з невеликих пілотних проектів на невеликій площі;
- добре проінформувати жителів про стан, проблеми і прийняття рішень стосовно проекту за один-два місяці до початку його реалізації;
- надати мешканцям таку інформацію: навіщо потрібна вторинна переробка; яку користь вона принесе конкретному мікрорайону та його жителям; де і коли будуть приймати вторинну сировину; як підготувати матеріали до збирання;
- чітко організувати роботу служб з вивезення ТПВ, приймання вторинної сировини і таке інше;
- постійно інформувати населення про результати впровадження проекту, а також збирати зауваження та побажання з боку громадян.

Важливе значення слід приділити етапності впровадження роздільного збирання ТПВ у місті. Поетапне впровадження роздільного збирання ТПВ дозволяє набути досвід, детально вивчити ринки та підготуватися до розширення масштабів проекту.

При впровадженні роздільного збирання ТПВ доцільно врахувати наступні аспекти:

1. Сектор з багатоквартирними будинками. Харчові відходи становлять найбільшу небезпеку. Їх окреме збирання допустиме лише при забезпеченні вимог санітарно-гігієнічної безпеки та доцільне при наявності інфраструктури подальшої переробки та утилізації. На першому етапі впровадження роздільного збирання необхідно забезпечити вилучення ресурсно-цінних компонентів (макулатури, скла, ПЕТ-пляшок), відокремити будівельні та великогабаритні відходи.
2. Приватний сектор. Першочерговою задачею є налагодження регулярного вивезення ТПВ. Пропаганда методу індивідуального компостування дозволить знизити навантаження по харчовим та рослинним відходам.

3. Організації, установи. Необхідно розробити і впровадити систему цільового вилучення ресурсно-цінних компонентів з відходів установ та організацій.

4. Промислові підприємства. На кожному промисловому підприємстві слід розробити і впровадити систему поводження з ТПВ (відходами 3, 4 класів небезпеки, що видаляють на полігон ТПВ).

Технологія роботи станції сегментації ТПВ запропоновано наступним чином:

1. Змішані відходи, що доставляються сміттєвозами ссипаються на бетонну площадку металевого ангару, де вручну вилучається чорний метал, скло, крупно-габаритні відходи, а відходи, що підлягають детальному сортуванню вручну потрапляють у приямок, в якому розташований конвеєр.

2. Подання конвеєром відходів до сортувальної kabіни.

3. Ручне сортування вторинної сировини у сортувальній kabіні.

4. Посортовані відходи періодично вивантажуються з накопичувальних контейнерів до пресів.

5. Пресування відсортованих відходів.

6. Спресовані брикети картону, паперу, фольги, пляшок відвозяться до навісу відсортованого сміття з подальшим їх вивезенням до відповідних споживачів.

Технологія сортування:

У сортувальній kabіні відбувається ручне сортування. За допомогою ручного сортування зі стрічкового конвеєра виділяють: макулатуру, пластмасу, текстиль, кольорові метали.

У засипні отвори виділяють лише картон, папір, фольгу та ПЕТ пляшки.

У початковий період процес розкладання відходів носить характер їх окислення, що відбувається у верхніх шарах відходів, за рахунок кисню повітря, що міститься в порожнечах і проникаючого з атмосфери. Потім у міру природного і механічного ущільнення відходів і ізолювання їх ґрунтом посилюються анаеробні процеси з утворенням біогазу, що є кінцевим продуктом біотермічного анаеробного розпаду органічної складової відходів під дією мікрофлори. Біогаз через товщу відходів і ізолюючих шарів гранту виділяється в атмосферу, забруднюючи її.

Запропонована станція сегментації ТПВ практично не створює негативного впливу на екологічну ситуацію, оскільки сортування відбувається по мірі поступання відходів, скупчень ТПВ не утворюється, температурний режим звичайний, наднормативного газовиділення не відбувається.

Технічне переоснащення сортувальної станції та придбання впродовж 2017-2020 років контейнерів, трактора, бульдозера, навантажувача, та сміттєвоза дозволить зменшити кількість несанкціонованих звалищ сміття та покращити екологічний стан як міста та сіл так і довкілля, а також дасть змогу надавати мешканцям об'єднаної територіальної громади відповідні якісні послуги з вивезення ТПВ.

6. Орієнтовні обсяги фінансування Програми (додаток 2)

Виконання заходів Програми передбачає орієнтовну суму фінансування на 2017-2020 роки в розмірі 10703,3 тис. грн., в тому числі за рахунок: обласного фонду охорони навколишнього природного середовища – 3595,0 тис. грн., міського бюджету 3590,3 тис. грн. обласного бюджету 2500,0 тис. грн., коштів комунального підприємства – 39,0 тис. грн., інвестиційних коштів – 979,0 тис. грн.

На оновлення технічного парку, а саме придбання трактора, причепа тракторного самоскидного, навантажувача з ковшем, сміттєвоза для вивезення та захоронення відходів на звалищі, передбачаються витратити в розмірі 3199,4 тис. грн. коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища;

Додаток 1 (до п. 3)
до Програми поводження з твердими побутовими відходами Барської міської об'єднаної територіальної громади на 2017–2020 роки

ЗАХОДИ
з реалізації Програми поводження з твердими побутовими відходами Барської міської об'єднаної територіальної громади на 2017 – 2020 роки

№ з-п	Заходи програми	Відповідальні, виконавці, співвиконавці	Термін виконання (рік)	Джерела фінансування
1	Коригування схеми санітарної очистки Барської міської об'єднаної територіальної громади та заходи з санітарної очистки і утилізації відходів з урахуванням можливостей і сучасних технологій поводження з ТПВ	Міська рада КП «Бар- благоустрій»	2017	Кошти КП «Бар- благоустрій»
2	Ліквідувати всі несанкціоновані звалища сміття ТПВ в разі їх появи.	КП «Бар- благоустрій»	2017-2020	Кошти КП «Бар- благоустрій»
3	Забезпечити охоплення житлових будинків приватного сектора централізованим вивезенням сміття.	КП «Бар- благоустрій»	2017-2018	Кошти КП «Бар- благоустрій»
4	Забезпечити своєчасну та ефективну роботу по збиранню та вивезенню ТПВ.	КП «Бар- благоустрій»	2017-2020	Кошти КП «Бар- благоустрій»
5	Створити приймальний пункт вторинної сировини	КП «Бар- благоустрій»	2017	Кошти інвесторів
6	Створити реєстр появи несанкціонованих звалищ сміття.	КП «Бар- благоустрій»КЗ «Муніципальна варта»	2017-2018	КП «Бар- благоустрій»
7	Розробити програму заходів щодо зменшення негативного впливу ТПВ на довкілля і здоров'я населення міста	Міська рада КП «Бар- благоустрій»	2017-2018	КП «Бар- благоустрій»
8	Через засоби масової інформації, заклади освіти проводити роз'яснювальну роботу щодо поводження з ТПВ	КП «Бар- благоустрій»	2017-2020	КП «Бар- благоустрій» інвестиції
9	Технічне переоснащення сортувальної станції	Інвестори КП «Бар- благоустрій»	2017-2018	Кошти інвесторів, кошти міського бюджету
10	Впровадити новітні технології, сучасні та ефективні засоби механізації, оновити парки машин та контейнерного	Міська рада		

	господарства:	КП «Бар- благоустрій»		
	- контейнерів, в т.ч. для роздільного збирання ТПВ – 250 шт.		2017-2020	Кошти міського бюджету, ОФОНПС
	- трактор		2017	Кошти міського бюджету, ОФОНПС
	- причепа тракторного самоскидного		2017	Кошти міського бюджету, ОФОНПС
	- Придбання навантажувача з ковшем		2017	Кошти міського бюджету, ОФОНПС
	- спорудити майданчики для збирання сміття		2017-2018	Інвестори КП «Бар- благоустрій»
	- смітєвоз	2019	Кошти ОФОНПС	
11	Влаштування шахтної криниці та підключення водопроводу для побутових потреб	КП «Бар- благоустрій»	2017-2018	Кошти КП «Бар- благоустрій»

Секретар міської ради

Подуфалов В. М.

Додаток 2 (до п. 6)
до Програми поводження з твердими побутовими відходами Барської міської об'єднаної територіальної громади на 2017–2020 роки

**Орієнтовні обсяги
фінансування Програми поводження з твердими побутовими відходами
Барської міської об'єднаної територіальної громади на 2017-2020 роки**

№ п\п	Найменування заходів	Витрати за роками реалізації Програми, тис.грн				Джерело фінансування
		2017	2018	2019	2020	
1	2	3	4	5	6	7
Заходи нормативно-інструктивного забезпечення, рекламно-інформаційні, освітньо-виховні, організаційні						
1	Коригування схеми санітарної очистки населених пунктів території Барської міської об'єднаної територіальної громади	-	-	-	-	Кошти КП «Бар-благоустрій»
2	Проведення рекламно-інформаційної роботи з використанням засобів масової інформації	-	-	-	-	кошти інвесторів
4	Організаційні заходи (100-відсоткове охоплення житлових будинків приватного сектору централізованим вивезенням сміття, проведення підготовчої роботи для роздільного збирання сміття)	-	-	-	-	Кошти КП «Бар-благоустрій»
5	Створення реєстру появи несанкціонованих звалищ і їх ліквідація	-	-	-	-	Кошти КП «Бар-благоустрій»

Заходи з впорядкування і реконструкції полігону ТПВ						
6	Технічне переоснащення сортувальної станції	1500,0/ 2500,0	1000,0/0	-	-	Кошти міського бюджету 2500,0 тис.грн / кошти обласного бюджету 2500,0 тис.грн
7	Влаштування шахтної криниці для технічних потреб	30,0				Кошти КП «Бар-благоустрій»
9	Посадка живої огорожі навколо полігону ТПВ	-	3,0	3,0	3,0	Кошти КП «Бар-благоустрій»
Заходи з технічного переоснащення парку сміттєвозних машин та контейнерного господарства						
11	Спорудження майданчиків для збирання сміття (шт/тис.грн)	15шт 100,0/0	10шт 40,0/30,0	15шт 60,0/400,0	15шт 60,0/40,0	Кошти міського бюджету, кошти інвесторів
12	Придбання трактора «Білорус-892»(шт/тис.грн)	1шт 50,0/445,0	-	-	-	Кошти міського бюджету, кошти ОФОНПС
13	Придбання причепа тракторного самоскидного «ПТС-4» (шт/тис.грн)	1 шт 14,3/100,0	-	-	-	Кошти міського бюджету, кошти ОФОНПС
14	Придбання контейнерів, в т.ч. для роздільного збирання ТПВ (шт/тис.грн)	100шт 75,0/670,0	50шт 50,0/300,0/100,0	50шт 50,0/300,0/100,0	50шт 50,0/300,0/100,0	Кошти міського бюджету, кошти ОФОНПС, кошти інвесторів
15	Придбання навантажувача «ПБМ-800-0» з ковшем «ПБМ-800-14» для робіт на полігоні ТПВ	1шт 11,0/80,0	-	-	-	Кошти міського бюджету, кошти ОФОНПС
16	Придбання сміттєвоза(шт/тис.грн)	-	-	1шт 500,0/2000,0	-	Кошти міського бюджету, кошти ОФОНПС
Всього		5575,3	1523,0	3053,0	553,0	

Секретар міської ради

Подуфалов В. М.